

[Margrete Auken]

Jeg skal ikke skjule, at det var både skuffende og underligt, at ikke alle partier bakkede dette ønske op, ja, at ingen af de i udvalget repræsenterede partier gjorde det. Der var fra SFs side ikke noget ønske om en ministerstorm, end ikke om at fremsætte dagsordensforslag, alene om at få en åben debat om, hvordan vi herinde opfatter vores rolle over for kirken, til klaring af begreberne og forhåbentlig da også til støtte og opmuntring for den kirke, hvis åndelige uafhængighed af staten er en livsbetingelse.

Jeg håber nu, dels at ministeren vil benytte lejligheden til at få genopfrisket venstres sædvanlige frihedslinje over for kirken, dels at de øvrige deltagere i debatten vil bidrage til at støtte denne linje, så retstilstanden omkring kirken kan fastholdes trods ministerens mærkværdige optræden.

Besvarelse

Kirkeministeren (Elsebeth Kock-Petersen):

Den forespørgsel, fru Margrete Auken har formuleret, må man sige har fået en meget juridisk formulering. Nu uddyber fru Margrete Auken så baggrunden for sin forespørgsel i sin indledende motivering her, og jeg synes da godt, jeg vil forudskikke, at det, der er sket i den konkrete sag, ja, hvad der er sket ved det møde, jeg og biskopperne havde, tror jeg nok det er lidt vanskeligt for fru Margrete Auken at udtale sig om, idet fru Margrete Auken ikke var til stede.

De udlægninger, fru Margrete Auken har af det, der er sket, håber jeg vil blive noget afklaret af det svar, jeg nu vil give på forespørgslen. Jeg vil bare tage et lidt andet udgangspunkt, og det mener jeg absolut hører med, også når man skal vurdere røret omkring den sag, der nu har været.

Det er nemlig først, når man kommer til henvisningen til grundlovens § 66 i fru Margrete Aukens forespørgsel, man egentlig forstår SFs hensigt. SF ønsker nemlig at få en kirkeforfatningsdebat. Det svarer netop til, at SF den 12. marts 1981 under den kirkepolitiske debat, der var dengang, meddelte, at man gik ind for en adskillelse mellem stat og kirke.

Jeg vil godt komme med et par citater fra den debat. SFs ordfører sagde bl.a. – det står i Folketingstidende 1980-81, sp. 7816-17 – at man forestillede sig »en løsning à la de fri-

og valgmenigheder, vi har«. Og lidt senere: »Det kunne være, at vi da fik konkurrerende frikirker ... at vi sågar fik en kirkekamp, ja, det kunne endda være, at folkekirken gik hen og døde. Men ville det være så slemt?« Jeg skal senere vende tilbage til, hvad jeg mener om det synspunkt.

Hvis vi tager det juridiske først: for en umiddelbar betragtning er grundlovens § 66 med de 5 ord: »Folkekirkens forfatning ordnes ved lov«, meget kort og klar. Ikke desto mindre er det en af de grundlovsbestemmelser, der i tidens løb mest har været genstand for fortolkningstvivl. I 1948 blev der udgivet et værk af H. J. H. Glædemark, der efter forfatterens død blev belønnet med en doktorgrad, om kirkeforfatningsspørgsmål i Danmark indtil 1874. Det er et værk på over 600 sider, og der skulle endda komme et værk mere. Så det siger sig selv, at det ikke er muligt her i dag at få alle aspekter med i kirkeforfatningsspørgsmålet, men jeg synes, der er behov for at opridse nogle hovedtræk af den historiske udvikling.

Efter de undersøgelser, der blev foretaget af Glædemark dengang, er det hævet over enhver tvivl, at grundlovsfædrene oprindeligt mente det som en løfteparagraf, da de skrev, at folkekirkens forfatning ordnes ved lov. Det var utvivlsomt tanken, at der skulle udarbejdes en særlig forvaltningslov for folkekirken med en eller anden form for kirkelig indflydelse på al lovgivning om kirkens forhold, i hvert fald for så vidt angår de indre anliggender. Ud fra denne forståelse af grundlovsbestemmelsen er der da også i tidens løb nedsat adskillige udvalg og kommissioner med den opgave at komme med udkast til en kirkeforfatningslov. Det skete allerede i 1853, igen i 1868, så i 1903 og endelig i 1928.

Intet af de forslag til forfatningslov, udvalgsarbejderne resulterede i, blev forelagt rigsdagen. Det nærmeste, den lovgivende forsamling har været en kirkelig forfatningslovgivning, var det grundlovsforslag, der i 1939 blev vedtaget af rigsdagen, men som faldt ved folkeafstemningen. Dér var der foreslået en tilføjelse til sætningen om, at folkekirkens forfatning ordnes ved lov, der gik ud på, at ændringer vedrørende kirkens indre forhold kun kan gennemføres, efter at forhandlinger derom er gennemført med biskopperne. Men den ændring faldt altså –